

REPORTAGE DEPRESSIEVE REMCO STIERF DOOR VERWAARLOOSDE DIABETES

‘Ze had hem al opgegeven: te dik’

Remco, een vrolijke havo-leerling, sterft op z'n 28ste: depressief en veel te dik. Zijn psychiater vond lichamelijk onderzoek onnodig. Hij was suikerpatiënt, bleek later.

Van onze verslaggeefster
Maud Effting

LELYSTAD Het is april 2006 als Magdalena Charlot in Lelystad voor het huis van haar zoon staat met een pannetje spaghetti. Ze slaat met haar vuist op de deur. Al een paar keer heeft ze aangebeld, maar haar zoon Remco doet niet open. Als ze door het raam kijkt, ziet ze hem op bed liggen, met zijn kleren aan. Zijn voeten raken de grond. ‘Ik dacht: nou ja, hij zal wel in slaap gevallen zijn.’

Maar als ze beter kijkt, ziet ze plotseling dat hij niet beweegt. ‘Het raam stond open. Ik stak mijn arm erdoor en pakte zijn hand. Die was koud. Zo koud dat ik ervan schrok. Toen ik in zijn ogen keek, wist ik het eigenlijk al.’ De ambulancemedewerker die even later binnenkomt, staat binnen de kortste keren weer buiten. ‘Hij zei: het spijt me mevrouw, uw zoon is dood.’ Even later wordt hij in een grijze zak op een brancard gelegd. De rits gaat dicht. Remco Cook uit Lelystad is 28 jaar geworden.

‘Ik was helemaal van de wereld. Ik begreep er niets van’, zegt Charlot. Haar zoon ging weliswaar al een tijd naar de psychiater vanwege depressies, maar hij was niet suïcidaal, niet aan de drugs, niet aan de alcohol.

Pas een paar weken later hoort ze hoe het zit: hij is overleden aan de gevolgen van onbehandelde diabetes. Terwijl hij al bijna een jaar onder behandeling stond van een psychiater. Sterker nog: de psychiater – een arts-negeerde de adviezen van haar team om te controleren of hij aan de ziekte leed. Het is bekend dat depressieve verschijnselen kunnen worden veroorzaakt door diabetes.

Onbehandeld

Uit het autopsierapport van haar zoon blijkt hoe ernstig zijn toestand was: door zijn onbehandelde ziekte had hij het hart van een oude man, met drie verstopte kransslagaders. Zijn bloedsuikerspiegel was ‘extreem’: bijna tien keer zo hoog als normaal. Ook leed hij aan morbide obesitas; bij zijn dood woog hij naar schatting 170 kilo en was hij zo zwaar dat er vier man nodig waren om hem naar beneden te dragen.

Lichamelijke en geestelijke ziekten zien artsen vaak als gescheiden fenomenen. Psychiateren zijn niet verplicht patiënten bij binnenkomst op lichamelijke ziekten te controleren, en doen dit dan ook niet altijd. Sinds de dood van haar zoon strijdt Magdalena Charlot ervoor om dit verplicht te stellen. Ze spande tuchtzaken aan en benaderde talloze politici. Dit voorjaar bracht ze in eigen beheer een boek uit over zijn dood, *Gebroken ogen*, waarin ze ook meer soortgelijke gevallen beschrijft.

Dat de psychiater al die tijd had verzuimd om hem te onderzoeken, werd haar zwaar aangerekend: twee jaar na Remco's dood kreeg ze een berisping van het medisch tuchtcollege. Aanvankelijk kreeg de psychiater ook een voorwaardelijke schorsing van drie maanden met een proeftijd van twee jaar, maar die werd in het hoger beroep geschrapt.

Bij psychiatrische instellingen is onvoldoende oog voor lichamelijke klachten, zegt farmacoloog Anton Loonen, hoogleraar farmacotherapie voor psychiatrische patiënten bij

Scholier Remco Cook, die op 28-jarige leeftijd zou overlijden aan onbehandelde diabetes.

de Rijksuniversiteit Groningen. Hij doet onderzoek naar deze problematiek. Een van de oorzaken is het hokjesdenken: psychiateren gaan over de geest, de meeste andere artsen over het lichaam.

“

Mijn zoon was niet suïcidaal, gebruikte drank noch drugs

Magdalena Charlot
Moeder overleden Remco Cook

‘De psychiater denkt vaak: dat zal de huisarts wel doen’, stelt Loonen. ‘Terwijl de patiënt daar helemaal niet komt. Deze patiënten zijn vaak zorgmijders. Bij de psychiater komen ze wel omdat ze van hem medicatie krijgen, maar in de huisarts hebben ze vaak geen zin.’

Vanaf zijn 17de is het bergafwaarts gegaan met Remco. In die tijd vindt zijn moeder hem huilend op bed. ‘Hij zat vlak voor zijn eindexamen havo en hij moest zijn boekenlijst inleveren. Een simpel iets, maar het lukte hem niet.’ Niet veel later loopt ze onverwachts zijn kamer binnen. ‘Ik keek onder zijn bed en het was een ravage. Overal lagen lege bakjes van de chinees, lege chipszakken en flessen cola.’ Als kind was Remco een vrolijk, afhankelijk jongetje. Intelligent, sportief, populair op school. ‘Hij had veel vriendjes en hij speelde vaak basketbal. Hij was zo goed dat hij op hoog niveau speelde: hij werd bijna geselecteerd voor een Amerikaans uitwisselingsprogramma.’

Maar na zijn 17de slaat dat om en ligt hij vaak de hele dag op bed. ‘Hij voelde zich leeg, bewoog traag, en liep als een zombie door het huis’, zegt Charlot. Gesprekken met een jeugdpsychiater, die vooral adviseert het contact met zijn vader te herstellen, lopen op niets uit. Remco leeft geïsoleerd, vooral als hij in een eigen appartement gaat wonen. Zijn dagen zijn gevuld met chips eten, slapen en

televisie kijken. ‘Het enige waar hij geld aan uitgaf, was eten. Op een gegeven moment woog hij 145 kilo.’

‘Hij schaamde zich voor zijn situatie’, zegt Charlot. ‘Na zijn dood vond ik een brief waarin hij schreef: ik kijk

“

Nog steeds vallen mensen tussen wal en schip

Anton Loonen
Farmacoloog

in de spiegel en kijk wat er van me is geworden. Om die reden liet hij me soms ook niet meer binnen.’

Dan meldt Charlot hem aan bij de ggz. Maar in eerste instantie krijgt hij de psychiater niet te zien. ‘Het duurde negen maanden voordat hij haar voor het eerst kon spreken. Toen

hij eenmaal bij die psychiater zat, dacht ik: nu komt het goed.’

De gesprekken vallen tegen. ‘Het tweede gesprek duurde tien minuten. De psychiater zei dat hij helemaal niet depressief was, dat hij gewoon een schop onder zijn kont moest hebben. Daarvan raakte hij heel erg in de war. Maar na dat gesprek is er geen volgend gesprek meer geweest, omdat hij een paar maanden later is overleden.’

Voor ambulante patiënten die thuis worden behandeld – de meerderheid – worden lang niet altijd gecontroleerd op lichamelijke ziekten, zegt farmacoloog Anton Loonen. ‘Het kan nog steeds voorkomen dat mensen tussen wal en schip vallen.’

Ook zijn er financiële belemmeringen. ‘Verzekeraars weigeren geld te vergoeden als de psychiater een schildklier- of diabetesonderzoek wil laten uitvoeren. Ze vinden dat dat bij de huisarts thuis hoort.’ Als de psychiater het toch doet, belandt de rekening vaak bij de psychiater zelf. ‘Ik weet dat sommige psychiateren daardoor minder geneigd zijn dergelijke onderzoeken aan te vragen. Ze worden ontmoedigd.’

Onderzoek van Loonen, dat binnenkort verschijnt, leert dat het systematisch onderzoeken van psychiatrische patiënten effectief is: er komen talloze lichamelijke ziekten aan het licht die niet bekend waren bij de huisarts van de patiënten.

Afspraak

Nadat haar zoon is overleden, probeert Magdalena Charlot een afspraak te maken met de psychiater. Die heeft pas na drie weken tijd. Als ze haar uiteindelijk toch spreekt, erkent de psychiater dat ze nooit heeft overwogen een lichamelijk onderzoek in te stellen.

Daarop besluit Charlot een klacht in te dienen. De psychiater reageert geprikkeld en stelde zich intimiderend op. ‘Ze zei: ja mevrouw, u kunt die klacht wel indienen, maar waar was u, als moeder? Toen ik vervolgens wilde vertellen hoezeer ik had gevochten, had ze geen tijd meer voor me en hing op.’

Het medisch tuchtcollege oordeelt uiteindelijk hard: de psychiater had een lichamelijke oorzaak moeten uitsluiten, en krijgt een berisping. Volgens het college geeft de psychiater op de zitting bovendien weinig blijk van inzicht in haar handelen.

‘Ze zei dat ze het onderzoek niet had overwogen omdat ze gezien zijn fysieke presentatie inschatte dat er weinig van terecht zou komen’, zegt Charlot. ‘Dat raakte me heel erg. Ze heeft hem waarschijnlijk opgegeven omdat hij aan morbide obesitas leed. Dikke mensen treffen vaak meer weerstand bij artsen dan mensen met een normaal gewicht.’

Charlot vecht sinds zijn dood voor lichamelijk onderzoek voor alle patiënten die bij de ggz belanden. ‘Sommige psychiateren en ggz-instellingen doen het wel, maar het is nog geen vereiste. De instelling die Remco behandelde, heeft nu als richtlijn dat alle patiënten die een jaar binnen zijn, moeten worden onderzocht op diabetes en schildklierziekten. Maar dat is volkomen zinloos. Remco liep negen maanden bij deze instelling. Na dat jaar was Remco al lang dood geweest.’